

**ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN 6. VE 7.
SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI VE PROGRAMIN
UYGULANMASINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

THE OPINIONS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS REGARDING THE CHANGES IN 6th AND
7th GRADE SOCIAL STUDIES TEACHING PROGRAMS AND THE APPLICATION PROCESS

Yrd. Doç. Dr. Süleyman İNCEKARA

Fatih Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

sincekara@fatih.edu.tr

ÖZ

Bu çalışma özel öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin 6. ve 7. Sınıf sosyal bilgiler programının değiştirilmesi, programın içeriği, getirdiği yenilikler, uygulanabilirliği ve uygulama aşaması ile ilgili olarak görüşlerinin tespitine dayanmaktadır. Öğretmenlerin demografik özellikleri ile belirtilen konular ile ilgili öğretmen görüşleri arasındaki istatistiksel farklılığın ortaya çıkarılması çalışmanın diğer bir amacını oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları, çalışmanın kapsamında yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler programının değiştirilmesi, içeriği, yeterliliği, getirdiği yenilikler, uygulanabilirliği ve uygulama aşaması ile ilgili oldukça olumlu görüşlere sahip olduklarını işaret etmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin programların uzun soluklu olması ve yeni gelişmeler paralelinde ihtiyaç duyulan değişikliklerin süreç içerisinde yapılması, program değişikliğinin alt yapısı hazırlanarak hayata geçirilmesi yönündeki tavsiyeleri dikkate değerdir. Sosyal bilgiler dersleri ve hedeflenen kazanımlar için ayrılmış olan süre ve ölçme değerlendirme metotlarının uygulanması ile ilgili sorunlar ise, öğretmen görüşlerine göre ilgililerin üzerinde durması gereken en önemli konuları oluşturmaktadır.

Anahtar kelimeler: 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler programı, öğretmen görüşleri, sosyal bilgiler eğitimi

ABSTRACT

Nowadays, This study investigates the opinions of the social studies teachers employed in private education institutions regarding the changes of 6th and 7th grade social studies curriculum, its applicability and application process. Investigating the statistical differences between the demographic features of the teachers and the teachers opinions on the program and its applications constitute another objective of the study. The research results suggested that the social studies teachers had quite positive opinions about the program change, content, competence, applicability, and application process. However, the needs for a long-standing program, realizing the necessary changes in the application process, preparing the necessary background before an education reform were addressed by the teachers. Moreover, opinions of the social studies teachers revealed that the time allocated for social studies courses, attainments, and application of assessment and evaluation methods are among the most critical issues that should be mitigated.

Keywords: 6th and 7th grade social studies curriculum, teachers' opinions, social science education

GİRİŞ

Müfredat programı olarak da isimlendirilen eğitim programları; bir derste eğitim ve öğretimi yapılması planlanan konu başlıkları ve bunların alt başlıklarını gösteren rehber (kılavuz) kitap demektir. Her dersin müfredat programı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu uzmanlarınca hazırlanmakta olup bu programların içeriğinde yer alan ve okutulması zorunlu olan konular ile programların özel ve genel amaçları öğretmenleri bağlayıcı bir özellik taşır. Bu açıdan, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde görevli öğretmenler, müfredat programını; programın genel ve özel amaçları, yöntem ve teknikleri ile ders konu başlık ve alt başlıklarından herhangi bir sapma olmaksızın, uygulamakla mükelleftir (Doğanay, 2002: 325-26).

Türkiye’de eğitimde program kavramının kullanımında eğitimciler arasında ortak bir görüş söz konusu değildir. Eğitimde “müfredat programı”, “öğretim programı”, “ders programı”, “okul programı”, “öğretme ve öğrenme programı”, “yetişek” ve “eğitim programı” gibi kavramlar birbirlerinin yerine kullanıla gelmiştir (Hesapçoğlu, 1994: 74). Eğitim ve öğretim programlarına eğitim bilimciler daha çok amaçları açısından bir anlam yüklemişlerdir. Örneğin Kocaçınar (1966), “Öğretim programları okulların amaçlarına ve bireylerin ihtiyaçlarına bağlı, onun düşünüş, duyuş ve davranışlarını etkileyebilecek nitelikte, tarihi gelişimi itibariyle insanlığın sahip olduğu bilgi ve tecrübelerin, bir plan ve düzene bağlı şekilde öğrencilere kazandırılması maksadıyla düzenlenmiş bir belgedir” tarifi getirirken, Alıcıgüzel (1979), ders programını “Öğrencileri belli yönde etkilemek, kişiliklerini geliştirmek için düşünülmüş planlı bir çabadır” şeklinde tanımlamıştır (Akt. Hesapçioğlu, 1994: 75). Günümüzde öğretim programları, Türk toplumunun ihtiyaçlarına cevap verecek bir şekilde çağdaş program geliştirme anlayışına uygun amaç, hedef, davranış konu, eğitim durumu ve değerlendirme birimlerini alt sistem olarak kabul eden bir anlayış içinde, üniversite öğretim üyeleri, alan uzmanları ve okullardan seçilmiş olan öğretmenlerin katılımıyla oluşturulan Özel İhtisas Komisyonlarınca hazırlanmaktadır. Komisyon tarafından hazırlanan taslak programlar Talim Terbiye Kurulu tarafından incelenmekte ve uygun görülenler denenmek ve geliştirilmek üzere uygulamaya konmaktadır (MEB, 2005).

Sosyal bilgiler programı, 1968 yılına kadar farklı isim ve kapsamla yer alırken, ilk kez 1968 yılında ilköğretim programında “Sosyal bilgiler” adını almıştır. 1998 yılına kadar

uygulamada kalan bu program, 1998 yılında 4-7. sınıfları içine alacak şekilde yeniden değiştirilerek yürürlüğe konmuştur (MEB, 1998).

Günümüzde milli eğitim sisteminin kalitesinin artırılması ve AB standartlarına ulaştırılması amacıyla birçok çalışma yapılmaktadır. Bunlardan bir tanesi de “İlköğretim ve Ortaöğretim Programları Tasarımı Projesi”dir. Bu proje kapsamında, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde derslerin programları değiştirilmiştir. 2004-2005 Öğretim Yılında örneklem yöntemiyle belirlenen 9 ilde, her türden seçilen 120 ilköğretim okulunda pilot uygulaması yapılmış olan Sosyal Bilgiler dersinin öğretim programları 2575 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan kurul kararları gereğince 2005-2006 Öğretim yılından itibaren uygulamaya konmuştur (TTK, 2005).

Sosyal Bilgiler programının uygulanmaya başladığı tarihten günümüze dek, programın öğretmenlerce değerlendirilmesine yönelik olarak birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalardan birinde Doğanay ve Sarı, Adana ilini temel alarak yaptıkları ve yeni sosyal bilgiler programını öğretmenlerin bakış açısıyla inceledikleri çalışmada; öğretmenlerin programın çağdaş eğitim anlayışını yansıttığını düşünmekle birlikte, uygulama bir takım problemlerin olduğu, bu problemlerin programın uygulanması için ihtiyaç duyulan aile ve toplum desteği, araç-gereç, fiziki şartlar ve hizmet içi eğitim gereksinimi olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Doğanay ve Sarı, 2008: 470). Bahar, Özkaya ve Birol ise, dördüncü sınıf sosyal bilgiler öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerini değerlendirdikleri çalışmalarında, öğretmenlerin programı “iyi” bulduğunu ifade etmiş ve kazanım ve programın geneline yönelik olan görüşlerin ölçme ve değerlendirme bölümü ile öğretim süreçleri bölümüne göre daha olumlu olduğu üzerinde durmuşlardır (Bahar ve diğ., 2009). “İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim-öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri adlı çalışmada” Aykaç, programın uygulanmasında etkinlikler, okulların fiziki alt yapısı, sınıf mevcutları gibi konularla ilgili eleştiriler getirmiştir (Aykaç, 2007: 46). Ersoy ve Kaya, sınıf öğretmenleri açısından öğrencilerin sosyal bilgiler öğretim programına (2004) ilişkin yaklaşımlarını incelemişlerdir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, öğrencilerin yeni programı genel olarak olumlu karşıladıklarını, derslerden zevk aldıklarını belirttikleri üzerinde durmuşlar ve yeni programla birlikte öğrencilerin araştırmacı yönlerinin güçlendiğini, derslerde daha etkin olduklarını, ancak daha az çalışmaya başladıklarını gözlemlediklerini ifade etmişlerdir (Ersoy ve Kaya, 2008: 285). Yapıcı ve Demirdelen, İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler programına

ilişkin olarak öğretmen görüşlerini değerlendirdikleri çalışmalarında, yeni programın öğretmenlerce tam olarak uygulanabilmesi için nitelikli bir hizmet içi eğitim ve bir uyum sürecine ihtiyaç bulunduğunu belirtmişlerdir. Araştırmacılar aynı çalışmada, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme de önemli sıkıntılar yaşadığını, fiziki altyapı eksiklikleri ve kalabalık sınıfların ise en önemli problemlerin başında geldiğini tespit etmişlerdir (Yapıcı ve Demirdelen, 2007: 205).

Yeni sosyal bilgiler programının öğretmenlerin bakış açısıyla değerlendirildiği çalışmaların yanında, programların öğrenci gözüyle incelendiği çalışmalara da rastlamak mümkündür. Bu kapsamda yapılan çalışmalardan birinde Ersoy ve Kaya, öğrencilerin sosyal bilgiler derslerinden zevk aldıkları, derse daha çok katıldıkları ancak, araştırma ödevleri ve ders kitapları ile ilgili bir takım problemlerin yaşandığı üzerinde durmuştur (Ersoy ve Kaya, 2009: 71). Konya ili örneğinde ilköğretim 6. ve 7. Sınıf sosyal bilgiler programını öğrenci görüşlerine göre değerlendiren Akdağ, proje ve performans ödevleri hakkında 7. sınıf öğrencileri olumsuz görüş bildirirken, 6. sınıf öğrencilerinin ise bu konuda tarafsız olduklarını, ders ve çalışma kitabı hakkında ise iki sınıfa ait öğrenci görüşlerinin olumsuz olduğunu, etkinlikler ile ilgili olarak ise 6. sınıfların olumlu görüş bildirirken 7. sınıfların tarafsız olduğunu belirtmiştir (Akdağ, 2009: 1). Gömleksiz ve Kan ise, yeni sosyal bilgiler programının öğrencilere çeşitli beceriler kazandırılması üzerindeki etkinliğini, Diyarbakır'da öğrenim gören öğrenciler açısından incelemişlerdir. Araştırmacılar araştırma sonucunda öğrencilerin belirtilen becerilerin kazandırılmasında yeni programı etkili bulduklarını, daha olumlu koşullardaki okullarda öğrenim gören öğrenciler bu konuda daha da olumlu görüşler belirttiğini ifade etmişlerdir (Gömleksiz ve Kan, 2007: 135).

Yukarıda değinilen çalışmalarında yanında yeni sosyal bilgiler programının farklı açılardan incelendiği çalışmalara da rastlamak mümkündür. Bunlardan Şimşek, Aydınözü ve İbret yeni sosyal bilgiler programını ilköğretim müfettişlerinin tutumları üzerinden değerlendirmiş ve müfettişlerin programlar ilgili olumlu tutum taşıdıkları sonucuna ulaşmıştır (Şimşek, Aydınözü ve İbret, 2009: 513). Doğanay, yeni sosyal bilgiler programını çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında irdelemiş ve programın genel olarak çağdaş anlayışı yansıttığı ancak sistematik ile ilgili bazı sorunların bulunduğunu vurgulamıştır (Doğanay, 2008: 77). Kalın, programı kullanılan kavramların öğrenci düzeyine uygunluğunu irdelediği çalışmasında programda kullanılan bir takım kavramların öğrenci seviyesine göre olmadığını tespit ederken

(Kalın, 2009), Kan ise etkili bir sosyal bilgiler öğretiminin nasıl olması gerektiği üzerinde durmuştur (Kan, 2006: 537).

Bu çalışma ise yukarıda belirtilenlerden çalışmalardan farklı olarak, özel öğretim kurumlarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler programı, program değişikliğinin sosyal bilgiler eğitim ve öğretimine yansımaları ve bu programın uygulanması ile ilgili görüşlerini ele almaktadır.

METOT, AMAÇ VE KAPSAM

Çalışmanın evrenini Türkiye'nin 14 farklı ilinde özel öğretim kurumlarında görev yapan 94 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. İller içerisinde ağırlığı İstanbul ve Ankara oluşturmaktadır (%70). Çalışmanın temel amacı, özel öğretim kurumlarında öğretmenlik yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler öğretim programlarının yeterliliği, program değişikliğinin getirdikleri ve programın uygulanma süreci ile ilgili olarak görüşlerinin tespit edilmesidir. Bununla birlikte, öğretmenlerin program ve uygulanması ile ilgili görüşlerinin cinsiyet, yaş, mesleki eğitim, eğitim durumu gibi bağımsız değişkenler temelinde değerlendirilmesi, çalışmanın diğer bir aşamasını oluşturmaktadır.

Çalışma ile ilgili üç temel araştırma sorusundan söz etmek mümkündür. Bunlar:

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler programı ile ilgili temel yaklaşımları nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu programın uygulamasına yönelik düşünceleri nelerdir?
- Öğretmenlere ait cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki eğitim gibi demografik özellikleri ile öğretmenlerin programa ve uygulanmasına yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılıklar söz konusu mudur?

Çalışmada yukarıda belirtilen amaçlara ve araştırma sorularına uygun olarak üç kısımdan oluşan bir anket hazırlanarak posta ve e-posta yoluyla ilgili kurumlara gönderilmiş ve cevap alınan 94 anket dikkate alınarak çalışma gerçekleştirilmiştir. Soruların hazırlanmasında Demirci, 2009'dan yararlanılmıştır (Demirci, 2009: 122-125).

Üç kısımdan oluşan tutum anketi sorularını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. *Demografik ve mesleki eğitime yönelik sorular:* Bu kısım cinsiyet, yaş, mesleki deneyim ve diploma derecesi gibi, katılımcılarla ilgili kişisel sorulardan meydana gelmektedir.
2. *Sosyal bilgiler öğretim programının yeterliği ile ilgili kanılar:* Bu bölüm ise, öğretmenlerin yeni program yaklaşımı ve programın içeriği ile ilgili yeterliliğini değerlendirdikleri 12 adet kanıdan oluşmaktadır. Kanılar beşli Likert ölçeğine göre şekillendirilmiş ve katılımcıların kanılara katılım düzeyini ölçmek amacıyla cevaplar (1)Kesinlikle katılmıyorum, (2)Katılmıyorum, (3)Tarafsızım, (4)Katılıyorum, (5)Kesinlikle katılıyorum şeklinde puanlandırılarak pozitiften negatife doğru sıralanmıştır.
3. *Sosyal bilgiler programının uygulanmasına ilişkin kanılar:* Bu kısımda öğretmenlerin yeni programın öğretim ve öğrenim süreci ile ilgili olarak neler getirdiği ve kendilerinin programı uygulama düzeylerini değerlendirdikleri 9 kanıdan oluşmaktadır. Bu bölümde genel olarak, öğretmenlerin kendilerini etkinlikler, beceriler, kazanımlar, ölçme değerlendirme ve süre gibi çeşitli parametrelere göre değerlendirdikleri kanılara yer verilmiştir. Yine katılım derecelerini ölçmek amacıyla yukarıda belirtilen beşli Likert ölçeği kullanılmıştır.

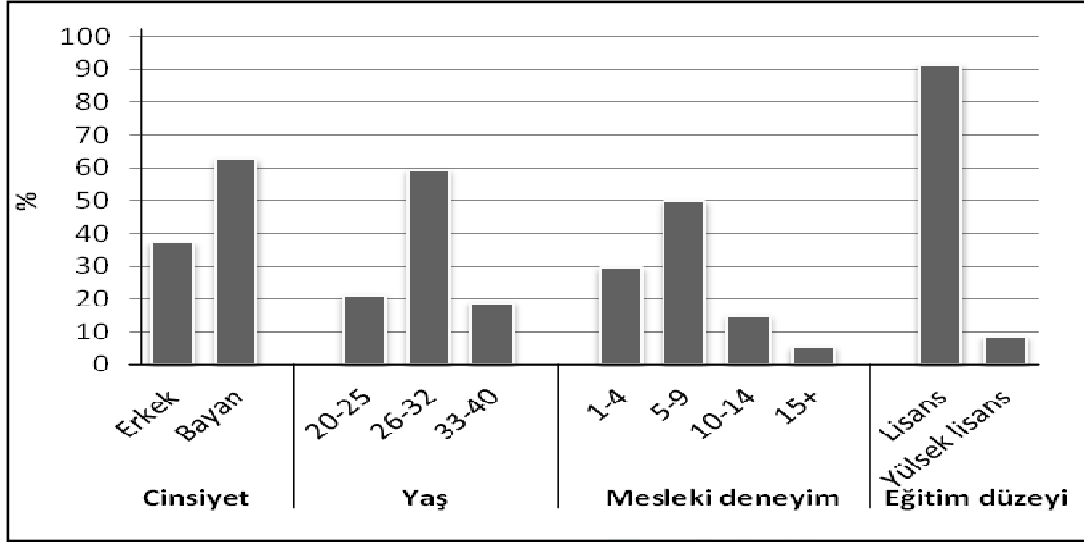
Anketlerin güvenilirliği ile ilgili olarak yapılan analizlerde güvenilirlik katsayısı %84 olarak tespit edilmiştir (Cronbach's-Alpha katsayısı: 0,840). Çalışmada demografik verilerin yorumlanması için betimsel (descriptive) istatistikler kullanılmıştır. Bunlar içinde en çok başvurulan yöntemler sıklık analizleri ve karşılaştırmalı tablolardır. Bununla birlikte sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklı tutumlarını ölçmek için parametrik olmayan test türleri tercih edilmiştir (Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H). Bunun temel nedeni incelenen faktörlerin normal bir dağılım gösterip göstermediğiyle ilgili olarak yapılan tek örneklem Kolmogorov-Smirnov testine göre verilerin dağılımının normal olmamasıdır ($p < 0,05$).

BULGULAR

Demografik Özellikler

Demografik verilerin betimsel analizine dayanan bu kısımda 14 farklı ilde görev yapan 94 katılımcının çoğunluğunun bayan ($n=59$, %62,8) olduğu görülmektedir. Erkeklerin oranı ise %37,2'dir ($n=35$). Öğretmenler yaşa göre değerlendirildiğinde ise %59,6'lık bir oranın 26-

32 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu yaş aralığı %21,3'lük bir oranla 20-25 yaş aralığı ve %19,1'lik bir oranla 33-40 yaş aralığında olan öğretmenlerce takip edilmektedir.

Şekil 1: Katılımcıların demografik özellikleri

Tablo 1: Öğretmenlerin sosyal bilgiler programının değerlendirilmesiyle ilgili kanılara katılım düzeyi

Kanılar		Katılım Düzeyi*						
			1	2	3	4	5	Toplam
1	Program, bir bütün olarak Türkiye'deki sosyal bilgiler öğretimi için yeterlidir	n	0	21	5	60	8	94
		%	0	22,34	5,31	63,82	8,51	100
2	Program, Türkiye'nin yerel, bölgesel ve küresel ihtiyaçlarına cevap verecek niteliktedir	n	0	22	11	55	6	94
		%	0	23,40	11,70	58,51	6,38	100
3	Program, Türkiye'ye özgü olarak hazırlanmış yerel bir programdır	n	0	12	14	59	9	94
		%	0	12,76	14,89	62,76	9,57	100
4	Program, sosyal bilgiler eğitiminde programla ilgili geçmişte yaşanan problemlerin çözümü için atılmış faydalı bir adımdır	n	1	4	13	57	19	94
		%	1,06	4,25	13,82	60,63	20	100
5	Program, sosyal bilgiler dersinin öğretiminde uluslararası standartları yakalama yolunda atılmış önemli bir adımdır	n	2	7	10	59	16	94
		%	2,12	7,44	10,63	62,76	17	100
6	Kazanımlara göre programın içerdiği konuları sosyal bilgiler dersleri	n	2	18	15	51	8	94
		%	2,12	19,14	15,95	54,25	8,51	100

	açısından yeterli buluyorum							
7	Kazanımların tam olarak yerine getirilmesi için programda derslere ayrılan sürenin yeterli olduğunu düşünüyorum	<i>n</i>	20	32	7	24	11	94
		%	21,27	34,04	7,44	25,53	11,7	100
8	Program belli aralıklarla yeni gelişmelere göre güncellenmelidir	<i>N</i>	0	1	8	39	46	94
		%	0	1,06	8,51	41,48	48,9	100
9	Öğretim programının sık sık tamamen değiştirilmesi doğru değildir	<i>N</i>	2	5	5	43	39	94
		%	2,12	5,31	5,31	45,74	41,5	100
10	Program değişikliğinin tek başına sosyal bilgiler öğretimindeki problemlerin çözümüne yeterli olacağını düşünmüyorum	<i>N</i>	0	8	11	50	25	94
		%	0	8,51	11,70	53,19	26,6	100
11	Yeni program öğretmenlerin kolayca anlayabileceği ve takip edebileceği şekilde hazırlanmıştır	<i>N</i>	2	13	5	58	16	94
		%	2,12	13,82	5,31	61,70	17	100
12	Programın özünü oluşturan kazanımları anlaşılır buluyorum	<i>N</i>	2	18	11	48	15	94
		%	2,12	19,14	11,70	51,06	16	100

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Tarafsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum

Öğretmenlerin mesleki deneyim yılına bakıldığında öğretmenlerin yarısının 5-9 yıllık arası bir tecrübeye sahip olduğu, bunu sırasıyla %29,8'lik bir oranla 1-4 yıllık tecrübeye, %14,9'luk bir oranla 10-14 yıllık tecrübeye ve son olarak %5,3'lük bir oranla 15 yıl ve üzeri bir deneyime sahip olan öğretmenlerin takip ettiği görülmektedir. Eğitim düzeyleri incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%91,5) bir lisans diplomasına sahip olduğu ve %8,5'inin ise yüksek lisans mezunu olduğu görülmekle birlikte katılımcılar arasında bir doktora diplomasına sahip birinin bulunmadığı anlaşılmaktadır (Tablo 1).

Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Yeterliği İle İlgili Kanılar

Öğretmenlerin yeni program yaklaşımı ve programın içeriği ile ilgili değerlendirmelerinin incelendiği bu kısım 12 kanıdan oluşmaktadır. Verilerin sıklık analizine göre öğretmenlerin biri dışında tüm kanılara en az %63'lük bir oranla katıldığı ya da tamamen katıldığı görülmektedir. Bunların içerisinde katılımcıların en fazla katıldığı ya da tamamen katıldığı kanı %90'lık bir oranla 8. kanı olan "program belli aralıklarla yeni gelişmelere göre güncellenmelidir" kanısıdır. Bunu, %87'lik bir oranla öğretim programlarının sık sık tamamen

değiştirilmesinin doğru olmadığı, %81’lik oranla programın programla ilgili yaşanan problemlerin çözümünde önemli bir adım olduğu, %80’lik oranlarla programın sosyal bilgiler dersi açısından uluslararası standartların yakalanmasında önemli olduğu ve program değişikliğinin tek başına bir anlam ifade etmediğine ilişkin kanılar takip etmektedir. Yine programın öğretmenler tarafından kolaylıkla anlaşılıp takip edilebilecek bir program özelliği gösterdiği, bir bütün olarak sosyal bilgiler eğitimi açısından yeterli olduğu, Türkiye’ye özgü hazırlanmış yerel bir program olduğu, kazanımların anlaşılır olduğu gibi kanılar katılımcılar tarafından büyük ölçüde kabul görmüştür (Tablo 1).

Öğretmenlerin tablo 1’de verilen ve programın yeterliliği, içeriği ve getirdiği yeniliklerle ilgili olarak hazırlanan kanılara katılım dereceleri ile öğretmenlerin demografik özelliklerinin arasında istatistiksel bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Buna bağlı olarak iki ayrı grubun (cinsiyet ve öğretmenlerin eğitim durumu) belli değişkenlere (öğretmenlerin programın değerlendirilmesine yönelik kanılara katılım düzeyleri) ait ortalamalarını karşılaştırmak üzere Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre öğretmenlerin cinsiyeti ile öğretmenlerin 1, 4, 5 ve 11. kanılara katılım düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$) (Tablo 2). Bu fark sıra ortalamalarından da anlaşılacağı gibi erkekler lehinedir.

Bununla birlikte Cohen’e göre (1988) r değerleri ($r = z/\sqrt{n}$) 1. ve 11. kanı için küçük ve orta arası bir etki değerini işaret ederken, 4.ve 5. kanı için orta ve büyük arası bir etki değerini göstermektedir (Cohen, 1988).

Tablo 2: Öğretmenlerin programla ilgili kanılara katılım düzeyleri puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Kanılar*	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	u	z	p	r	
1	Erkek	35	53,89	1886,00	809,000	-2,048	0,041	-,21	Küçük-Orta
	Bayan	59	43,71	2579,00					
4	Erkek	35	59,03	2066,00	629,00	-3,605	0,000	-,37	Orta-Büyük
	Bayan	59	40,66	2399,00					
5	Erkek	35	58,49	2047,00	648,000	-3,481	0,000	-,36	Orta-Büyük
	Bayan	59	40,98	2418,00					
11	Erkek	35	55,43	1940,00	755,000	-2,493	0,013	-,26	Küçük-Orta
	Bayan	59	42,80	2525,00					

*Kanılar için tablo 1’e bakınız

Öğretmenlerin eğitim düzeyinin ilgili programın değerlendirilmesiyle ilgili kanılarla arasındaki ilişkinin tespit edilmesine yönelik olarak uygulanan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre öğretmenlerin eğitim düzeyi ile 6. ve 8. kanılar arasında yüksek lisans mezunu öğretmenler lehine istatistiksel bir fark bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 3: Öğretmenlerin programla ilgili kanılara katılım düzeyleri puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Kanılar*	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	u	z	p	r	
6	Lisans	86	45,94	3951,00	210,000	-1,995	0,046	-,21	Küçük-Orta
	Yüksek Lisans	8	64,25	514,00					
8	Lisans	86	45,76	3935,50	194,500	-2,250	0,024	-,23	Küçük-Orta
	Yüksek Lisans	8	66,18	529,50					

*Kanılar İçin Tablo 1'e Bakınız

Öğretmenlerin yaşları ve mesleki deneyimleri ile program hakkındaki kanılara katılım düzeyleri arasındaki farklılığın ortaya konmasına yönelik olarak yapılan Kruskal-Wallis analizlerine göre, yaş ile ilgili kanılar arasında istatistiksel bir fark bulunamazken mesleki deneyim ile 10. kanıya katılım puanları arasında istatistiksel bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$) (Tablo 4-5).

Tablo 4: Mesleki deneyim değişkenine göre programla ilgili kanılara katılım düzeyi puanları için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları

Parametre	Kanılar*												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Yaş	χ^2	0,525	0,336	5,551	5,959	4,285	4,44	3,989	0,080	0,74	2,064	3,492	0,146
	sd	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	p	0,768	0,845	0,062	0,051	0,117	0,11	0,136	0,96	0,7	0,36	0,174	0,93
Mesleki Deneyim	χ^2	0,2117	1,372	4,82	5,879	6,983	2,37	2,261	2,066	1,02	7,903	2,654	0,61
	sd	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	p	0,975	0,712	0,185	0,118	0,072	0,5	0,52	0,558	0,8	0,048	0,448	0,894

*Kanılar İçin Tablo 1'e Bakınız

Tablo 5: Mesleki deneyim değişkenine göre “program değişikliğinin tek başına sosyal bilgiler öğretimindeki problemlerin çözümüne yeterli olacağını düşünmüyorum” kanısına katılım puanları için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları

Mesleki Deneyim (Yıl)	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p
1-4	28	57,89	3	7,903	0,048
5-9	47	41,44			
10-14	14	48,68			
15+	5	43,00			

Tablo 6: Mesleki deneyimle 10. kanı arasındaki farkın kaynağına ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları

Mesleki Deneyim (Yıl)	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	u	z	p
1-4	28	46,32	1297,00	425,000	-2,842	0,004
5-9	47	33,04	1553,00			
1-4	28	22,68	635,00	163,000	-,959	0,338
10-14	14	19,14	268,00			
1-4	28	17,89	501,00	45,000	-1,500	0,134
15+	5	12,00	60,00			
5-9	47	30,04	1412,00	284,000	-,835	0,404
10-14	14	34,21	479,00			
5-9	47	26,35	1238,50	110,500	-,243	0,808
15+	5	27,90	139,50			
10-14	14	10,32	144,50	30,500	-,442	0,658
15+	5	9,10	45,50			

Farkın kaynağını bulmak için Mann-Whitney U testleri uygulanmış ve yıllara göre 4 farklı mesleki deneyim kategorisinin (1-4, 5-9, 10-14, 15+) 10. kanıyla ilgili katılım düzeyi puanları karşılaştırılmıştır. Test sonuçları, 1-4 ve 5-9 yıl arası bir mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerle ilgili katılım düzeyi puanları arasında 1-4 yıl arası deneyime sahip olan öğretmenler lehine istatistiksel bir farkı göstermektedir (Tablo 6). Buna göre, 1-4 yıllık bir deneyime sahip olan öğretmenlerin sıra ortalaması (46,32, n=28) 5-9 yıl arası deneyime sahip olan öğretmenlerin sıra ortalamasından (33,04, n=47) kanılara katılım düzeyi puanları açısından anlamlı bir şekilde daha yüksektir (z= -2,842, p= 0,004, r= -,33). R değeri ise orta-büyük arası bir etki değerine işaret etmektedir (Cohen, 1988).

Sosyal Bilgiler Programının Uygulanmasına İlişkin Kanılar

Sosyal bilgiler öğretmenlerin yeni programın öğretim ve öğrenim süreci ile ilgili olarak neler getirdiği ve kendilerinin programı uygulama düzeylerini değerlendirdikleri 9 kanıdan oluşan bu kısımda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin tüm kanılara %50'nin üzerinde katıldığı veya tamamen katıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin en fazla katıldığı ya da tamamen katıldığı kanı programın sosyal bilgiler öğretimini yöntem ve içerik olarak değiştirdiğine yönelik kanıdır (%92,55). Bunu %91,48'lik bir oranla ikinci ve üçüncü kanı olan programın öğrencileri çeşitli açılardan olumlu yönde etkilediği ve programın kazanım merkezli olmasının olumlu olduğuna ilişkin kanılar takip etmektedir. Yine, “programın genel mantığını ve programla sosyal bilgiler öğretiminde yapılmak istenen değişikliği anladığımı düşünüyorum”, “programda öngörülen niteliklerde etkinliğe yer veriyorum”, “programın uygulanması için kendimi ilgili bilgi ve beceriler açısından yeterli buluyorum” ve “programı programda belirtildiği şekilde (kazanımlar, etkinlikler, beceriler vs.) tamamen uyguladığımı düşünüyorum” şeklindeki kanılara öğretmenlerin katılma ya da tamamen katılma oranlarının %63 ila %85 arasında olduğu görülmektedir. Bunun yanında öğretmenlerin katılmama veya kesinlikle katılmama oranlarının en fazla olduğu kanılar ise son iki kanı olan “programın öngördüğü şekilde sosyal bilgiler derslerini belirtilen sürede tamamlayabiliyorum” (%38,29) ve “programda belirtilen çeşitlilikte ölçme- değerlendirme metotlarını uyguluyorum” (%35,10) kanılarıdır.

Cinsiyet, yaş, mesleki deneyim ve eğitim düzeyi gibi öğretmenlerin demografik özellikleri ile programın uygulanmasına ilişkin olarak hazırlanan kanılara katılım dereceleri arasında istatistiksel bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Buna bağlı olarak cinsiyet ve öğretmenlerin eğitim durumunun programın uygulanmasına yönelik kanılar değişkenine ait ortalamalarını karşılaştırmak üzere Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre öğretmenlerin cinsiyeti ile programın uygulanmasına yönelik 6. kanı olan “Programı programda belirtildiği şekilde (kazanımlar, etkinlikler, beceriler vs.) tamamen uyguladığımı düşünüyorum” kanısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu fark sıra ortalamalarından da anlaşılacağı gibi erkekler lehinedir (Tablo 8). Bu karşılaştırmaya ilişkin r değeri etki değerinin orta-büyük arasında olduğunu göstermektedir (Cohen, 1988).

Tablo 7: Öğretmenlerin sosyal bilgiler programının uygulanmasıyla ilgili kanılara katılım düzeyi

Kanılar		Katılım Düzeyi*						
			1	2	3	4	5	Toplam
1	Program okullardaki sosyal bilgiler öğretimi yöntem ve içerik olarak değiştirmiştir	n	0	2	5	60	27	94
		%	0	2,12	5,31	63,83	28,72	100
2	Program öğrencilerin sosyal bilgiler derslerine bakış açılarını ve ilgililerini olumlu yönde etkilemiştir	n	0	4	4	62	24	94
		%	0	4,25	4,25	65,95	25,53	100
3	Programın kazanım merkezli olmasını olumlu buluyorum	n	0	1	7	56	30	94
		%	0	1	7,44	59,57	31,91	100
4	Programın genel mantığını ve programla sosyal bilgiler öğretiminde yapılmak istenen değişikliği anladığımı düşünüyorum	n	1	2	11	57	23	94
		%	1,06	2,12	11,70	60,63	24,47	100
5	Programın uygulanması için kendimi ilgili bilgi ve beceriler açısından yeterli buluyorum	n	0	10	19	52	13	94
		%	0	10,63	20,21	55,31	13,83	100
6	Programı programda belirtildiği şekilde (kazanımlar, etkinlikler, beceriler vs.) Tamamen uyguladığımı düşünüyorum	n	1	24	9	54	6	94
		%	1,06	25,53	9,57	57,44	6,38	100
7	Programda öngörülen niteliklerde etkinliğe yer veriyorum	n	0	14	13	53	14	94
		%	0	14,89	13,83	56,38	14,89	100
8	Programda belirtilen çeşitlilikte ölçme-değerlendirme metodlarını uyguluyorum	n	0	33	13	37	11	94
		%	0	35,10	13,83	39,36	11,7	100
9	Programın öngördüğü şekilde sosyal bilgiler derslerini belirtilen sürede tamamlayabiliyorum	n	9	27	9	40	9	94
		%	9,57	28,72	9,57	42,55	9,57	100

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Tarafsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum

Tablo 8: Öğretmenlerin programın uygulanmasıyla ilgili kanılara katılım düzeyleri puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Kanı*	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	u	z	p	r	Etki Değeri
6	Erkek	35	57,17	2001,00	694,000	-2,973	0,003	-,31	Orta-Büyük
	Bayan	59	41,76	2464,00					

*Kanılar için Tablo 7'ye bakınız

Öğretmenlerin eğitim durumunun programın uygulanması ile ilgili kanılara katılım puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaya yönelik Mann-Whitney U testi sonuçları bu iki değişkenler arasında anlamlı bir farklılığı göstermemektedir ($p>0,005$). Öğretmenlerin yaşları ve mesleki deneyimleri ile programın uygulanması hakkındaki kanılara katılım düzeyi puanları arasındaki farklılığın ortaya konmasına yönelik olarak yapılan Kruskal-Wallis testlerine göre, mesleki deneyim ile ilgili kanılara katılım puanları arasında anlamlı bir fark bulunamazken, öğretmenlerin, yaşları dikkate alındığında 2. kanı olan “program öğrencilerin sosyal bilgiler derslerine bakış açılarını ve ilgililerini olumlu yönde etkilemiştir” kanısına katılım puanlarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 9).

Tablo 9: Yaş değişkenine göre “Program öğrencilerin sosyal bilgiler derslerine bakış açılarını ve ilgililerini olumlu yönde etkilemiştir” kanısına katılım puanları için yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları

Yaş	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p
20-25	20	54,55	2	10,214	0,006
26-32	56	41,41			
33-40	18	58,61			

Tablo 10: Yaşla 2. kanı arasındaki farkın kaynağına ilişkin yapılan Mann-Witney U testi sonuçları

Yaş	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	u	z	p
20-25	20	46,40	928,00	402,000	-2,277	0,023
26-32	56	35,68	1998,00			
20-25	20	18,65	373,00	163,000	-,587	0,557
33-40	18	20,44	368,00			
26-32	56	34,23	1917,00	321,000	-2,761	0,006
33-40	18	47,67	858,00			

Bu farkın kaynağını tespit etmek için Mann-Whitney U testleri yapılmış ve 3 farklı yaş kategorisinin 2. kanıyla ilgili katılım düzeyi puanları karşılaştırılmıştır. Sıra ortalamaları, 20-25 ve 26-32 yaş aralığına sahip olan öğretmenler arasında 2. kanıya katılım puanlarına göre 20-25 yaş lehine anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır (sıra ortalaması= 46,40, $p=0,023$, $r=-,26$, etki değeri= küçük-orta arası). Bununla birlikte, 26-32 ve 33-40 yaş aralığına sahip olan öğretmenlerle de 2. kanıya katılım puanlarına göre 33-40 yaş aralığı lehine anlamlı

bir fark tespit edilmiştir (sıra ortalaması= 47,67, $p= 0,006$, $r= -,32$, etki değeri= orta-büyük arası).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçları, araştırmanın temel hedeflerinden birini oluşturan özel öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin 6 ve 7. Sınıf sosyal bilgiler programı ile ilgili yaklaşımlarının oldukça olumlu olduğuna işaret etmektedir. Bu sonuçlara göre öğretmenler büyük bir çoğunlukla programın sosyal bilgiler eğitim ve öğretimi açısından yeterli olduğu, bölgesel ve küresel ihtiyaçları karşılayacak bir nitelik taşıdığı, Türkiye'ye özgü olarak hazırlandığı, program odaklı problemlerin çözümünde önemli bir adım olduğu, programın ve içerdiği kazanımların anlaşılır olduğu gibi görüşlere katıldıkları gözlenmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin büyük bir kısmı kazanımlar için derslere ayrılan sürenin yetersiz olduğu, programın belli aralıklarla güncellenmesi gerektiği, sık sık yapılan topyekûn değişikliklerin doğru olmadığı, sırf program değişikliğini olumlu sonuç doğurmayacağı fikrine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin programın uygulanmasına yönelik olarak ise aynı şekilde olumlu bir yaklaşım içerisinde olduğu görülmektedir. Buna göre, öğretmenlerin büyük bir kısmı programın okullardaki sosyal bilgiler öğretimini yöntem ve içerik olarak büyük ölçüde değiştirdiğini, öğrencilerin derse olan ilgisini artırdığını, programın kazanım merkezli olmasını olumlu olduğunu, programı ve getirdiği değişiklikleri anladıklarını, programın uygulanmasında yeterli bilgi ve özgüvene sahip olduklarını ve derslerde gerekli etkinliklere yer verdiklerini belirtmişlerdir.

Ancak, öğretmenlerin yaklaşık %37'lik bir kısmının programı ideal bir şekilde uyguladıkları ile ilgili kamuya katılmadıkları, kesinlikle katılmadıkları ya da bu konuda tarafsız oldukları görülmektedir. Bu durum programın uygulamaya yönelik olarak tam olarak oturması açısından belli bir zamana ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. Yine öğretmenlerin yarıya yakınının programda belirtilen seviyede ölçme ve değerlendirme metotlarını uygulamadıklarını vurgulamaları ve derse ayrılan sürenin yetersizliğini ifade etmeleri bu konuda yapılmış olan önceki çalışmalarda elde edilen benzer sonuçları hatırlatmakta ve özellikle ölçme ve değerlendirme ve derse ayrılan süre ya da bu süre içerisinde öğretilmesi

gereken konu, kazanım ve etkinlik sayısının tekrar ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Yukarıda yapılan değerlendirmelerin yanında cinsiyet ve öğretmenlerin eğitim durumu temelinde öğretmenlerin programın değerlendirilmesine yönelik kanılara katılım düzeyleri puanlarının arasındaki farklılığa ilişkin olarak yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları, öğretmenlerin cinsiyeti ile öğretmenlerin 1., 4., 5. ve 11. kanılara katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farka işaret etmektedir. Erkekler lehine olan bu farka göre öğretmenlerin:

- Programın bir bütün olarak sosyal bilgiler eğitimi için uygun olduğu,
- Programın programla ilgili geçmişte yaşanan problemlerin çözümü için atılmış faydalı bir adım olduğu,
- Uluslararası standartları yakalama yolunda önemli bir adım olduğu ve
- Programın öğretmenlerin kolayca anlayabileceği ve takip edebileceği şekilde hazırlanmış olduğu yönündeki görüşleri bayan öğretmenlere göre daha çok destekledikleri ifade edilebilir.

Test sonuçlarına göre öğretmenlerin eğitim düzeyi ile bazı kanılar arasında da istatistiksel farklar tespit edilmiştir. Bu tespitlere göre, yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin kazanımlara göre programın içerdiği konuları sosyal bilgiler dersleri açısından lisans mezunu olanlara göre daha yeterli bulduğu ve programın belli aralıklarla yeni gelişmelere göre güncellenmesine yine lisans mezunu olanlara göre daha çok katıldıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin mesleki deneyimleri ve salt program değişikliğinin sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili problemlerin çözümünde yeterli olmayacağına ilişkin katılım düzeyi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farka göre, 1-4 yıl arası deneyime sahip öğretmenlerin “program değişikliğinin tek başına sosyal bilgiler öğretimindeki problemlerin çözümüne yeterli olacağını düşünmüyorum” kanısına 5-9 yıl arası deneyime sahip öğretmenlere göre daha fazla katıldığını söylemek mümkündür.

Yine öğretmenlerin demografik özellikleri ile programın uygulanması ile ilgili kanılara katılım puanları arasındaki farklılığa yönelik olarak gerçekleştirilen M-W U testleri cinsiyet ile programın tüm unsurlarıyla uygulanmasına yönelik kanının katılım puanları arasındaki

istatistiksel farka işaret etmektedir. Erkekler lehine olan bu farka göre erkek öğretmenlerin ilgili kanıyı bayanlara göre daha çok destekledikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin yaşları ve programın uygulanmasına yönelik kanılara katılım puanları irdelendiğinde, öğretmenlerin yaşları ile programın öğrencilerin derse bakış açısını ve ilgilerini artırdığına yönelik kanı arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuç, 20-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin 26-32 yaş aralığındaki öğretmenlere ve 33-40 yaş arası öğretmenlerin 26-32 yaş arasındaki öğretmenlere göre ilgili kanıyı daha çok desteklediklerini göstermektedir.

Sonuç olarak, çalışmanın kapsamında yer alan özel öğretim kurumlarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler programının değiştirilmesi, içeriği, yeterliliği, getirdiği yenilikler, uygulanabilirliği ve uygulama aşaması ile ilgili oldukça olumlu görüşlere sahip oldukları anlaşılmakla birlikte programların uzun soluklu olması ve yeni gelişmeler paralelinde ihtiyaç duyulan değişikliklerin süreç içerisinde yapılması, program değişikliğinin alt yapısı hazırlanarak hayata geçirilmesi yönündeki tavsiyeleri dikkate değerdir. Sosyal bilgiler dersleri ve hedeflenen kazanımlar için ayrılmış olan süre ve ölçme değerlendirme metotlarının uygulanması ile ilgili sorunlar ise öğretmen görüşlerine göre ilgililerin üzerinde durması gereken en önemli konuları oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akdağ, H. (2009). İlköğretim 6. Ve. 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 1-14.
- Alicıgüzel, İ. (1979). *İlk Ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim*. İstanbul: İnkılâp Ve Aka Kitapevleri.
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim-Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 46- 73.
- Bahar, H. H., Özkaya, F., Birol, N. (2009). Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Xvii. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 1-3 Ekim 2009, İzmir ([Http://Www.Pegem.Net/Akademi/Kongre_Detay.aspx?Id=101126](http://Www.Pegem.Net/Akademi/Kongre_Detay.aspx?Id=101126)), (19.01.2010).
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power And Alalysis For The Behavioral Sciences (2nd Ed.)*. Hillside, Nj: Lawrance Erlbaum Associates.
- Demirci, A. (2009). Özel Okullardaki Coğrafya Öğretmenlerinin Türkiye'deki Yeni Coğrafya Dersi Öğretim Programına Karşı Bakış Açıları, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 11(43), Kasım 2009, 115-135.

- Doğanay, A. (2008). Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programını Değerlendirilmesi. *Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Doğanay, A., Sarı, M. (2008). Öğretmen Gözüyle Yeni Sosyal Bilgiler Programı: Adana İlinde Bir Araştırma. *İlköğretim Online*, 7(2), 468-484.
- Doğanay, H. (2002). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri: Orta Öğretimde Coğrafya Eğitiminin Esasları*. İstanbul: Aktif Yayınları.
- Ersoy, A. F., Kaya, E. (2009). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının (2004) Uygulama Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 71-86.
- Ersoy, A. F., Kaya, E. (2008). Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına (2004) İlişkin Yaklaşımları. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 285-300.
- Gömlüksiz, M. N., Kan, A. Ü. (2007). Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Araştırma, İletişim Ve Türkçeyi Doğru, Etkili Ve Güzel Kullanma Becerilerini Kazandırmadaki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri (Diyarbakır İli Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 135-162.
- Hesapçıoğlu, M. (1994). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri*. Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul
- Kalın, Ö. U. (2009). 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Kullanılan Kavramların Öğrenci Düzeyine Uygunluğu. *1. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 1-3 Mayıs 2009, Çanakkale ([Http://Oc.Eab.Org.Tr/Egtconf/Pdfkitap/Pdf/68.Pdf](http://Oc.Eab.Org.Tr/Egtconf/Pdfkitap/Pdf/68.Pdf)), (19.01.2010).
- Kocaçınar, M. (1966). *Genel Öğretim Metodu*. Arkın Kitapevi, İstanbul.
- MEB. (1998). *İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Programı*, Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Sayı: 2487.
- MEB. (2005). *2002 Yılı Başında Milli Eğitim, Araştırma Planlama Ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı*, [Http://www.Meb.Gov.Tr/Stats/Apk2002](http://www.Meb.Gov.Tr/Stats/Apk2002) (18.01.2010).
- Şimşek, N., Aydınöz, D., İbret, B. Ü. (2009). Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Müfettiş Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 513-524.
- TTK (2005). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, İlköğretim Programlarının Uygulanması Genelgesi*, Genelge No: 2005/80, Ankara.
- Yapıcı, M., Demirdelen, C. (2007). İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(2), 204-212.